



-  Infotavla / Information
-  TC / Toilet
-  Grillplats / Grilling area
-  Fin utsikt / Scenic view
-  Parkering / Car park
-  Busshållplats / Bus stop
-  Badplats / Beach
-  Golfbana / Golf course
-  Blå flagg / Blue flag

Tylön

Tyludden

Tjuvahålan

FRÖSAKULL

TYLÖSAND

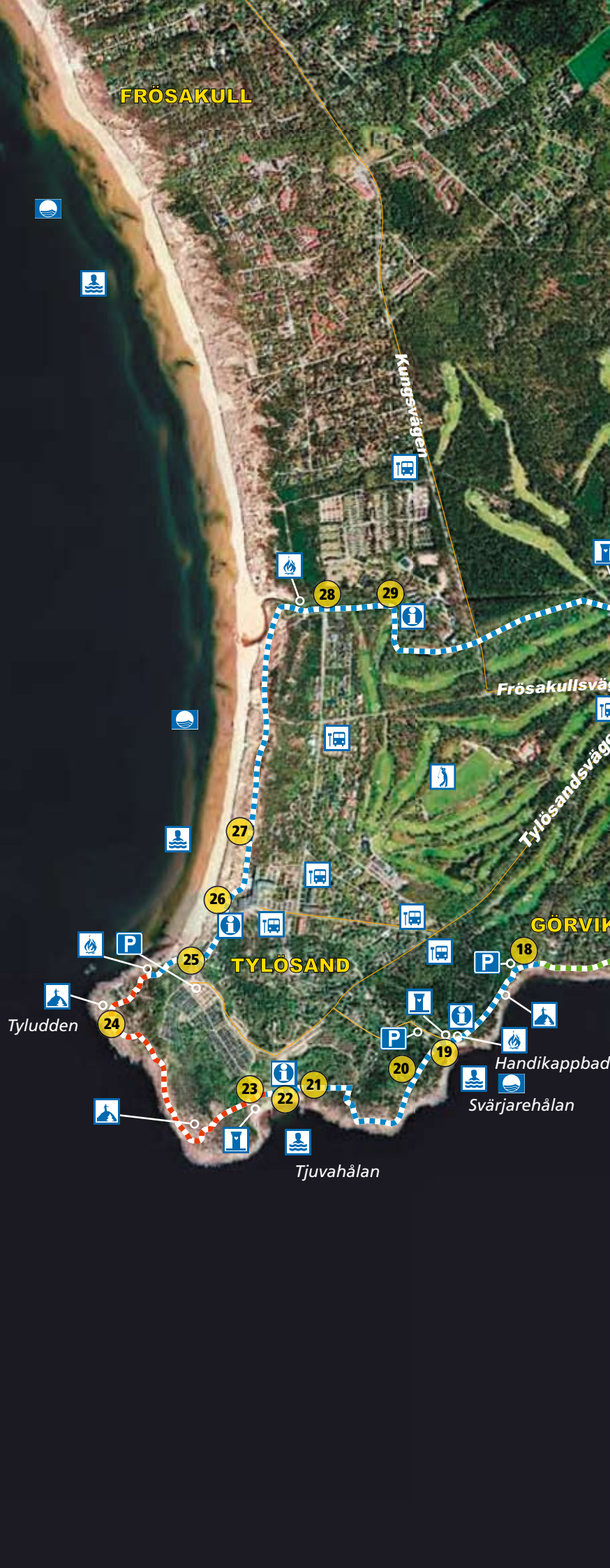
GÖRVIK

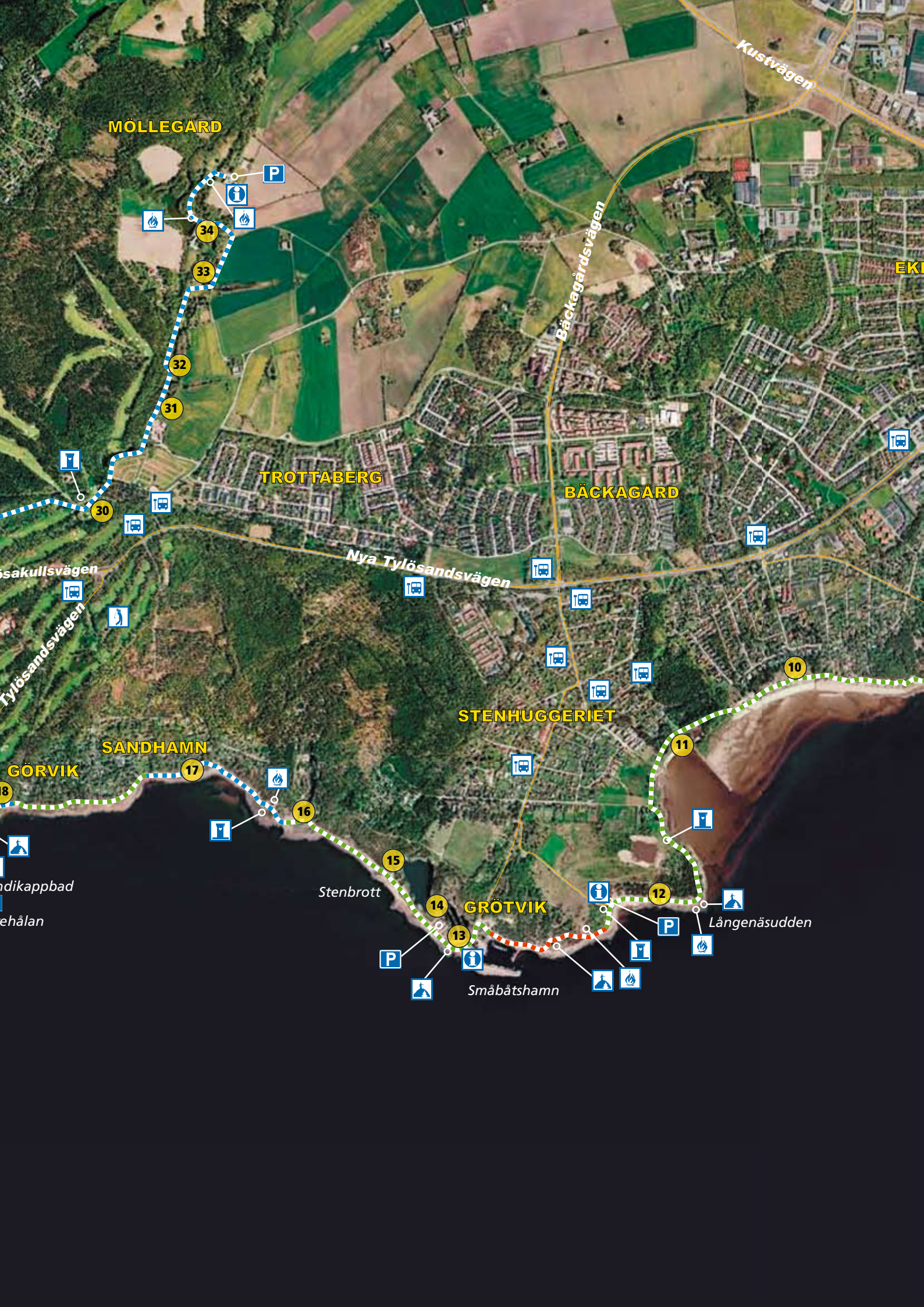
Kungsvägen

Frösakullsvägen

Tylösandsvägen

Handikappbad
Svärjarehålan





MÖLLEGÅRD

P

34

33

32

31

30

TROTTABERG

BÄCKAGÅRD

Nya Tylösandsvägen

Isakullsvägen

Tylösandsvägen

SANDHAMN

GÖRVIK

17

18

16

15

GRÖTVIK

14

13

11

10

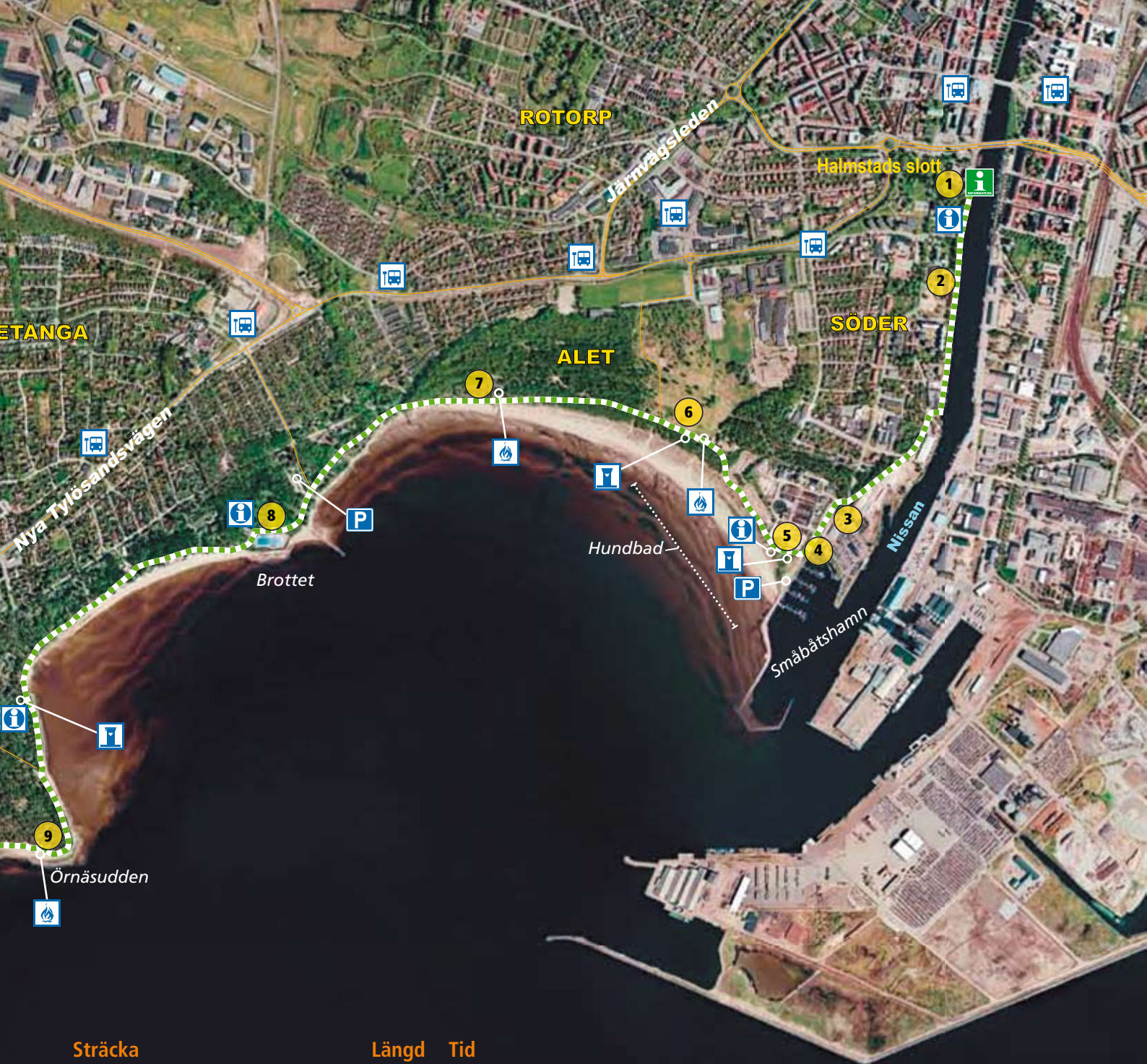
Stenbrott

Småbåtshamn

Långenasudden

badikappbad

ehålan

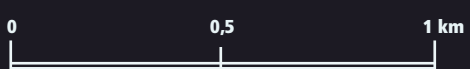


Sträcka	Längd	Tid
Halmstads slott - Längenäsudden	8 km	2 tim 15 min
Längenäsudden - Grötvik	0,6 km	15 min
Grötvik - Kungastenen	1 km	15 min
Kungastenen - Sandhamn	0,7 km	10 min
Sandhamn - Görvik	0,6 km	10 min
Görvik - Tjuvahålan	1,4 km	25 min
Tjuvahålan - Tyludden	1 km	20 min
Tyludden - Møllegård	4,5 km	1 tim 20 min

Grön - vänlig. Tillgänglig för rullstolsburna med assistans och för permobil.
Green - gentle. Wheelchair access with assistance and powered wheelchair access.

Blå - lätt. Möjligt att gå med barnvagn.
Blue - easy. Pushchair-friendly

Röd - medel. Någon brant backe kan förekomma.
Red - medium. Possibility of steep slopes.



30. Norra banan

är en av Halmstad Golfklubb's två golfbanor i Tylösand. De 36 hålen är välkända bland världens golfspelare. När den första golfbanan i Tylösand invigdes 1938 var den Sveriges första kompletta 18-hålsbana. Prins Bertil har gjort många utslag här genom åren. Här spelades The Solheim Cup 2007, världens viktigaste golfävling för damer mellan USA och Europa.

31. Nyrebäcken

flyter sakta fram genom den täta alsumpskog som kantar brinkarna. Om våren trummar mindre hackspett sitt kärleksmeddelande över dalen. I det bruna vattnet från åkarna i Vapnödalen trivs grönlingen. Det är en sällsynt, bottenlevande fisk som blir 12 cm lång.

32. Det gamla brofundamentet

har återvänt för att du ska kunna komma över Nyrebäcken. Den gamla bron användes bl a av Kung Oscar II när han skulle till Trottnaberg för att jaga. Under åren 1894-1904 var kungen här åtminstone fem gånger för hajjakt.

33. Enbusken

kan bli över 1000 år. Den anses ha "28 dygder" och är bra mot bland annat nästärpa och urinvägsinflammation. Fick man tandvärk tog man ett enharr och stack det i tankkötet. Eren ansågs helig eftersom enhäret har ett "korstecken" i toppen och troddes därför skydda mot häxor och troll.

34. Möllegårds kvarn

uppfördes på 1850-talet och har fyra våningar, två är poststad och övriga är kvarn. Här maldes för mjöl till Heagård och kvarens rågmjöl blandades i blodkorven i slakteriet i Halmstad. Nu maler kvarnägaren bara foder till sina djur. Slå dig ner en stund vid kvandammen och njut av lugnet och vattnets speglingar.



Foto HG Karlsson



Foto: Jan Delden

Välkommen ut på Prins Bertils stigi!

Här bjuds du på en upplevelserik, kustnära vandring som startar vid Halmstads slott och går via Tylösand, för att sedan lämna kusten och sluta i Möllegårds lummiga naturreservat. Stigen är mycket populär under alla årstider med fina smultonstrålen, rast- och utsiktsplatser. Här möter du många som flanerar, vandrar, joggar eller njuter av en skön picknick i det vackra landskapet.

Prins Bertil var Hertig av Halland och han tillbringade många veckor i sitt sommarhus i Tylösand. Sportintresset är välkänt och tillsammans med sin hustru Prinsessan Lilian, Hertziginna av Halland, sågs han ofta svinga klubban på Halmstad Golfklubb. Den efterlängttade stigen invigdes av Prinsessan Lilian en strålande dag den 17 maj 1998.

Prins Bertils stig är ca 18 km lång och om du inte vill gå hela sträckan går det bra att ta bussen en bit. Bussarna passerar Nya Tylösandsvägen minst en gång i timman, med tätare turer sommartid.

Skön tur!

Halmstads Turistbyrå
Halmstads slott, tel +46 (0)35-13 23 20
www.halmstad.se/turist

**Halmstad**
TURISTBYRÅN

Prins Bertils stig

Halmstad - Tylösand - Möllegård



Foto Patrik Leonardsson

Lätt att hitta

Stigen är markerad med vandringsymboler på blåmålad stolpar. Vid varje kilometer finns en stolpe med ett km-märke utsatt. Mellan Työsänd och Möllegård går du vid golfbanor, där det är bra att se upp för golfbollar, samt genom en hage med betande boskap.



1. Halmstads slott

Byggses som lustslott åt vår danske kung Christian IV och som residens åt länsherrn. Kring 1619 var slottet klart och det har fortfarande kvar sin renässansstil. Här möttes Christian IV och Gustav II Adolf 1619 och firade en hel vecka att sista delbetalningen av Älvsborgs lösen var betald. Med freden i Brömsebro 1645 och slutligen freden i Roskilde 1658 kom slottet i svensk ägo.

Idag förvaltas slottet av Statens fastighetsverk och är Landskövdingeresidens. Mot Nissan, där tidigare slottskyrkan låg, finns Turistbyn. Förutom flera besök av vårt nuvarande kungapar har många monarker gästtat slottet, Drottning Kristina övernattade här 1654 och Karl XI höll riksdag på slottet 1678.

2. Kronobränneriet

Uppfördes 1776-78. Gustav III hade förbjudit husbehovsbränning för att tillföra Kronan större inkomster. Brännvin framställdes här fram till 1787. Därefter har här varit spannmålmagasin, spikfabrik och rymmer nu konstskola och småföretag. Huset är Halmstads äldsta industrbyggnad.

3. Lotsen

är centralen för Hallands nuvarande sex lotsar och tolv båtsmän, vilka kör lotsbåtarna samt lämnar och hämtar lotsarna på fartygen. Halmstads första lotsplats etablerades 1777.

4. Småbåtshamnen

är som ett litet samhälle i sig, där båtfolket om våren slipar, putsar och målar sina ögonstenar. Härifrån kan du se resterna från ett färläge. Under åren 1960-66 kunde man dagligen åka med färjan Prins Bertil till Åhus och Köpenhamn i Danmark.

5. Avloppsreningsverket

är ett modernt reningsverk med dagens alla tekniska finesser för att rena stadens avlopp. Dammanra tjänstgör som kvävefälla och här kan du se fåglar som rövhöna och vigg.

Västra stranden här nedanför fungerar som hundbad för dig och din fyrfota vän.

6. Civila flygfältet

anlades 1935 på initiativ av Svenska Luftfartsverksförbundet och användes av Halmstads Flygklubb, som bildades 1936. Här nödländades två amerikanska bombplan 20 juni 1944 under återfärd från en flygraid i Tyskland. Hangarer och all verksamhet flyttades 1956 till F 14.

7. Aleskogen

är en av Sveriges fågelrikaste platser med omkring 25 arter och ca 200 häckande par. En gammal åsumpskog med kärr, artrik flora och riklig buskvegetation gör platsen idealisk för fåglar. Den mindre hackspetten hör till de ovanligare. I kärren kan man finna den ståtliga växten svärdsilja.

8. Brottet

kom till för att man behövde sten till pirarna i hamnen. 1837 började man bryta sten här vid platsen för Kohallsklippan. Stenbrottet vattenfylldes och blev snabbt populärt att bada i. Detta var början till nuvarande Simstadion, eller Brottet som många Halmstadsbor kallar det. Här arrangeras även utomhuskonserter på sommaren.

9. Örnäsudden

är känt genom slaget vid Nissan, vikingatidens största sjöslag. Det stod 10 augusti 1062 mellan Norges kung Harald Hårdråde och Danmarks kung Sven Estridsen. Den danska flottan med 300 segelfartyg besegrades av den knappt hälften så stora norska flottan. Danske kungen lär ha betunnit sig ombord och tagit sig iland efter nederlaget på stranden här.

10. Vita Bandet

kallas den omtyckta badstranden här nedanför. Den är uppkallad efter den kvinnliga nykterhetsförening, som här intill hade ett sommarhem för fruar till alkoholister. Vita Bandet är världens största kvinnosammanslutning. Den startades 1873 i USA, med det så kallade "kvinnornas korståg mot krögarväldet".

11. Jansa brygga

kom till tack vare Gustav Jansson, förvaltare på stenhuggeriet i Grötvik. Han började bryta sten på sin egen mark 1899, och för att på plats skeppa iväg stenen började han bygga en pir. Arbetet avbröts, troligen för att det är så långgrunt. 1972 utfördes en betonggjutning av piren i syfte att skapa en badbrygga.



Foto Ing-Marie Abrahamsson

12. Långenasudden

är om hösten platsen för mäktiga flyttfågelstråk, med upp till 3000 fåglar per minut tidiga morgnar. Här ringmärker ornitologerna fåglar. Vresrosen växer vid stigen och har ätbara nypon. På ängen ca 200 meter västerut växer den fridlysta backsippan. Där finns även några exemplar av den ovanliga vita sorten.

13. Grötviks småbåtshamn

anlades i det gamla stenbrottet av arbetslösa stenhuggare 1936-39. Namnet Grötvik kommer troligen från ordet gryta. Hamnen är ju en naturlig gryta i kusten. I Grötvik finns en av Hallands tre sjöräddningsstationer: Den sköts utav frivilligorganisationen SSRS och deras snabba båt heter Samariten. Stödföreningen har fått det passande namnet Livbojen.

14. Stenbrytning

påbörjades här i mitten av 1800-talet, med upp till 500 anställda i slutet av seklet. Stenprodukter framställdes fram till 1965 och under ytterligare 25 år bröts råmaterial till vackra gravstenar. Söndrumstenen finns på flera platser i världen, t ex fredspalstatet i Haag och svenska kyrkorna i Köpenhamn och Paris. Stenhuggeriet har inspirerat konstnärerna i Söndrumskolonin till många motiv.

15. Bastaskär

Walter Bengtssons ateljé värdas ömt av en stiftelse, till minne av den lokalt kände skulptören, målaren och grafikern Walter Bengtsson (1927-98). Han utbildades vid Vandalns konstskola och i Milano. 1971 invaldes han som ledamot i Konstakademien. Walter Bengtsson är mest känd för sina monumentala skulpturer, bl a vägguetsmyckningen Spelrum Futurum i Kaknästornet i Stockholm.

16. Kungastenen

bär inskriptioner av kungarna Oscar II, Gustaf VI Adolf och Carl XVI Gustaf. När Oscar II besökte Söndrum 1899 efter en jakt i Fammarp blev han på dåligt humör. På Folkets hus var nämligen en röd flagga hissad istället för unionflaggan, vilken kungen förväntat sig. Han avböjde förfriknningar som bjöds och visade inget intresse över arbetet i stenrotten.

17. Stenristningar

finns det gott om på hållarna nere vid stranden. Här har stenhuggare och badgäster under mer än 100 år krackat in sina namn och årtal. Du kan också leta upp segelskutor, ångare, ankare och symbolen för "Tjo, hopp och kärlek".

18. Brandbod

från 1930-talet. Efter flera bränder beslöt Tylösands Bostads- och Trivselörening att sätta ut brandbodar på strategiska platser. I dessa förvarades hackor, spadar, hinkar, en handdriven brandspruta och en lur att tuta i. Idag är boden tom.

19. Handikappbadet

öppnades 1991 i Görvik. Denna vackra badvik kallas i folkmun för Svärjarehålan. Ett annat gammalt namn är Koloniviken. Här arrangerades koloniverksamhet från 1905 och många somrar framöver "för klena barn till mindre bemedlade föräldrar".

20. Helfvetesberget

heter denna bergskalle på en karta från 1865. Höjden ovanför handikappbadet heter på samma karta Hvita berget. Där emellan ligger Svärjarehålan. Bakgrunden till dessa gamla namn har försvunnit i tidens dunkel, men kanske beror namnen på att berget var extra besvärligt att hugga i.

21. Rhododendronparken

anlades i den då sumpiga och vildvuxna dalen 1933, av 30 arbetslösa unga män som på tre månader gav Tylösand en ny attraktion.

Parken gästas av näktergal, lövsångare och gransångare. Rhododendron kommer av grekiskans rhodon (ros) och dendron (träd) och tillhör ljungväxterna. Här finns även idegran, kaprifol och slån.



Foto Kenneth Lorenzon



Foto: Ing-Marie Abrahamsson

22. Tjuvahålan

blev i slutet av 1700-talet landstigningsplats för smugglare. 1850 byggdes gårdens Carlsberg på krönet. 20 år senare inrättades en tullpostering och kronans vakter flyttade hit. Omkring 1915 inleddes passagerarturer till Tjuvahålan från Halmstad. Gården var pensionat från 20-talet och den revs 1979.

23. S:t Olofs kapell

och dess klockstapel kan du skymta härifrån. Den vackra träkyrkan var från början sockenkyrka i småländska Lidhult. Den revs 1879 och inventarierna spreds över hela världen. Genom ett enastående detektivarbete av landsantikvarie Erik Salven återfanns det mesta och kapellet har stått på sin nya plats sedan 1950.

24. Tylön

har fått sitt namn från "tyle" som betyder utskjutande, bergig udde. På ön finns bronsåldersrösen och den resta stenen "Tyljungfrun". 1870 byggdes fyren, ritad av Gustaf von Heidenstam, och bostäder för fyrbetjäning och lärare. Fyren släcktes 1968 och ersattes av den röda 22 m höga kassunfyren Tylögrund ute i havet.

25. Livräddarna i Tylösand

bevakar under varma sommar dagar upp till 40 000 människor som är här och badar. De 17 utbildade livräddarna är utplacerade på fem bevakningstom mellan Tylösand och Frösakull. Här intill finns Nordens enda livräddarskola.

26. Tylösand

är en av landets mest kända badstränder, men för hundra år sedan var trakten karg och ödslig. Det började med en restaurang 1915 och då fick man åka båt hit från Halmstad. Genombrottet kom 1929 och Tylösand blev det finare folkets badort. Idag ägs Hotel Tylösand av bl a Per Gessle och rymmer en stor internationell samling av nutida konst.



Kaprifol. Foto Ing-Marie Abrahamsson

27. Skruvade träd

har formats av kaprifoler som slingrat sig uppför stammen. Asparna växer fort och har med tiden kapslat in kaprifolens lianer. Notera att kaprifolen alltid är vänsterviden, d v s slingrar sig medsols. På träden ner till vänster kan du hitta den ovanliga svampen Judasöra.

28. Tylöbäckens dalgång

är om våren fylld av fågelsång. Här sjunger rödstjärt och svartträtta i kör. De överfösts av Sveriges näst minsta fågel gärdsmynnen, som inte väger mer än 5 gram. Det stora stenblocket har kommit hit med inlandsisen för mer än 13 000 år sedan.

29. Tylebäck

drivs av Svenska Forsvarsutbildningsförbundet som är en rikstäckande frivilligorganisation. Första lägerstugan stod klar 1930. Tylebäck har genom åren byggts ut till en konferensanläggning med hotell, vandrarhem, stugby och husvagnscamping.

